

Andrzej Świeca, Teresa Brzezińska-Wójcik

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Przestrzeń turystyczno-rekreacyjna Lubelszczyzny w świetle dotychczasowych opracowań geograficznego ośrodka lubelskiego

Wprowadzenie

Analizowany obszar występuje pod różnymi nazwami – region lubelski, Lubelszczyzna, województwo lubelskie. Jako region historyczno-geograficzny jest dość młodym organizmem administracyjnym, bo ukształtowanym niecałe dwa wieki temu (Maruszczak 2004); obejmuje on części wcześniejszych regionów historyczno-geograficznych (województwa lubelskiego, województwa podlaskiego, województwa brzesko-litewskiego, Ziemi Chełmskiej i województwa bełskiego).

Region utożsamiany aktualnie z województwem lubelskim zajmuje powierzchnię 25 114 km² i jest zróżnicowany pod względem fizjograficznym. W jego granicach można wyróżnić trzy części wchodzące w skład równoleżnikowo rozciągających się pasów krajobrazowych: na północy – niziny środkowopolskie, w części środkowej – wyżyny południowopolskie, na południu – obniżenia przedgórskie (Maruszczak 1972). W podziałach fizycznogeograficznych (Kondracki, Richling 1994) Lubelszczyzna leży na pograniczu Europy Zachodniej i Wschodniej.

W granicach województwa lubelskiego, stanowiącego 8,0% powierzchni Polski, w 2010 r. mieszkało 5,6% ludności Polski (2,1 mln osób). Oprócz stosunkowo niskiego zaludnienia – 86 osób/km² (w Polsce – 122) obszar ten wyróżnia się w skali kraju słabą urbanizacją. W 2010 r. w tej części Polski były 42 miasta. Największym z nich był Lublin – 348,5 tys. mieszkańców; kolejne miejsca zajęły miasta na prawach powiatu: Chełm – 67,3 tys., Zamość – 66,2 tys., Biała Podlaska – 58,0 tys. mieszkańców. Udział ludności miejskiej w województwie lubelskim wynosił tylko 46,2%, przy przeciętnym dla Polski – 60,9% (*Bank Danych...* 2011).

Region lubelski należy do słabiej zaludnionych w skali kraju. Jest to region rolniczy; około 25,4% osób czynnych zawodowo w 2009 r. było zatrudnionych w rolnictwie (w Polsce – 11,6%). Lubelskie cechuje duży udział użytków rolnych (70,8%) i niewielkie zalesienie (22,8%), przy przeciętnym dla Polski 60,5% i 29,7% (*Bank Danych...* 2011). Region ten jest jeszcze w niewielkim stopniu przekształcony antropogenicznie. Oznaki degradacji środowiska są związane z funkcjonowaniem Lubelskiego Zagłębia Węglowego oraz rozbudową miast.

Na Lubelszczyźnie zachowały się obszary o unikatowych walorach przyrodniczych i kulturowych, wpływające na jej atrakcyjność krajobrazową i rekreacyjną. Istotnym elementem walorów przyrodniczych, decydujących o atrakcyjności przestrzeni turystycznej, są obiekty chronione. W analizowanej części Polski obszary prawnie chronione o szczególnych walorach przyrodniczych (parki narodowe, rezerваты przyrodnicze, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne) zajmowały w 2010 r. 570,0 tys. ha, tj. 22,7% powierzchni ogólnej województwa. System obszarów chronionych obejmował m. in.: 2 parki narodowe (23 w kraju), 85 rezerwatów (1 451 w kraju), 17 parków krajobrazowych (120 w kraju), 1 532 pomniki przyrody (36 293 w kraju) (*Bank Danych...* 2011; *Rocznik Statystyczny...* 2011).

Obszar Lubelszczyzny cechuje wzajemne przenikanie się kultur Słowiańszczyzny Zachodniej (łaciński krąg kulturowy) i Wschodniej (ruski krąg kulturowy), a napływ ludności ormiańskiej, niemieckiej oraz żydowskiej w XV w. złożył się na wielokulturowy krajobraz tego regionu. Jego przeszłość historyczna i związane z nią dziedzictwo, jako pozostałość po zabytkach kultury materialnej różnego wieku (od wczesnośredniowiecznych osad, przez założenia architektoniczne związane z rodami magnackimi Lubelszczyzny, po zabytki poprzemysłowe XIX/XX w.), tworzą ważną grupę zasobów turystycznych (Paczos 2006; Szczęsna, Gawrysiak 2009). Spośród walorów antropogenicznych w województwie lubelskim główną rolę odgrywają muzea – 45 obiektów (w 2010 r. w Polsce było ich 782) oraz zabytki architektury i budownictwa. Zabytków wpisanych do rejestru w 2010 r. było tu 3500 (w Polsce było ich 64 673) (*Narodowy Instytut...* 2011). Były to budowle sakralne (m.in. kościoły, klasztory) oraz świeckie (m.in. kamienice, pałace, wille, dwory, parki podworskie, układy architektoniczne). W regionie znajduje się jeden obiekt wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO (Stare Miasto w Zamościu) oraz trzy pomniki historii (zespół pałacowo-parkowy w Kozłowie, Kazimierz Dolny nad Wisłą, historyczny zespół miejski w Lublinie).

Przegląd dotychczasowych opracowań geograficznego ośrodka lubelskiego, analizujących przestrzeń turystyczno-rekreacyjną Lubelszczyzny

Przegląd starszych publikacji analizujących warunki rozwoju różnych form turystyki na Lubelszczyźnie na tle Polski, a także prac o charakterze informacyjnym, wydawanych przez samorządy lokalne i stowarzyszenia oraz opracowań popularno-naukowych zaprezentowali: A. Świeca, R. Krukowska i A. Tucki (2007b). Dorobek wydawniczy w lubelskim ośrodku geograficznymi w okresie 1956–1989 obejmuje nieliczne opracowania naukowe analizujące warunki rozwoju różnych form turystyki w regionie (Wilgat 1956, Nowacka 1984) oraz prace o charakterze informacyjnym i popularno-naukowym (Wojciechowski

1976, Nowosad 1989). Bardzo istotne, z punktu widzenia metodologii oraz istoty badań geograficzno-turystycznych, były opracowania prof. Tadeusza Wilgata, analizujące zagadnienie zabezpieczenia dla celów rekreacyjnych jednego z najcenniejszych pod względem przyrodniczym obszarów województwa lubelskiego – Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego (Wilgat red. 1963), będącego przedmiotem wycieczek geograficznych (Wilgat 1956), jak również kwestię strefy wypoczynkowej Lublina w promieniu około 50 km (Wilgat 1962) oraz innych terenów rekreacyjnych (Płaskowyż Nałęczowski i Roztocze) w ówczesnym województwie lubelskim (Wilgat 1971). Istotne znaczenie w tych opracowaniach miały załączniki kartograficzne, na których wyodrębniono obszary o korzystnych warunkach dla turystyki i rekreacji.

Spośród opracowań naukowych z lat 1989–2012 na uwagę zasługują prace dotyczące m.in. oceny potencjału turystycznego regionu lubelskiego (Tucki 2006, 2007a, b, 2009; Świeca i in. 2012), wykorzystania dziedzictwa kulturowego (Paczos 2006; Szczęsna, Gawrysiak 2009; Szczęsna 2010; Szczęsna i in. 2011; Rodzoś, Szczęsna 2012) oraz możliwości wykorzystania osobliwości geomorfologicznych w geoturystyce (Zgłobicki i in. 2007; Baran-Zgłobicka 2011; Zgłobicki i in. 2007, 2012).

Wiele prac z zakresu turystyki odnosi się do czterech subregionów Lubelszczyzny: Roztocza, Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, Wyniosłości Giełczewskiej oraz Płaskowyżu Nałęczowskiego.

Możliwości rozwoju różnych form turystyki na Roztoczu były analizowane w opracowaniach odnoszących się do całego regionu (Świeca, Kałamucki red., 2006; Tucki 2011) oraz do miast – Krasnobrodu (Krukowska 2004b; Brzezińska-Wójcik, Skowronek 2009) i Zwierzynca (Krukowska, Józwiak 2004). Analizowano również problem turystycznego udostępnienia dziedzictwa geologicznego Roztocza (Brzezińska-Wójcik i in. 2007; Brzezińska-Wójcik i in. 2008; Brzezińska-Wójcik, Harasimiuk 2009; Krąpiec i in. 2011). Zagadnienie turystycznego wykorzystania Roztoczańskiego Parku Narodowego podejmowali w swoich opracowaniach: K. Kałamucki, T. Grabowski (2004), K. Kałamucki, T. Grabowski, Z. Kotuła (2004), A. Łukasik, K. Kałamucki (2006), E. Skowronek i in. (2007), zaś oceny warunków biometeorologicznych – B.M. Kaszewski i A. Bilik (2006).

Analizę uwarunkowań rozwoju turystyki na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim zawierają prace: R. Krukowskiej i E. Skowronek (2003, 2009), A. Tuckiego (2003, 2004), R. Krukowskiej (2004a, 2010, 2011) oraz A. Świecy i A. Tuckiego (2007). Przedmiotem szczegółowych studiów było także osadnictwo lotniskowe jako jedna z form turystycznego wykorzystania Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego (Krukowska, Świeca 2008). Zagadnienie użytkowania turystycznego tamtejszych jezior przeanalizowała R. Krukowska (2007). Na podkreślenie zasługuje również badanie funkcji turystycznej, rozpoznanie stopnia jej rozwoju, dokonanie typologii funkcjonalnej oraz charakterystyka przemian form kolonizacji turystycznej na tym Pojezierzu (Krukowska, Krukowski 2009). Problem zmian w krajobrazie, zachodzących pod wpływem użytkowania rekreacyjnego analizowali: R. Krukowska, E. Skowronek i M. Krukowski (2003, 2010). Turystykę w Poleskim Parku Narodowym opisali E. Skowronek i in. (2007).

Ocenę potencjału turystycznego Wyniosłości Giełczewskiej podjęli T. Brzezińska-Wójcik, A. Świeca (2010a, b, 2011). Przedmiotem szczegółowych analiz były zasoby przyrodnicze środowiska geograficznego oraz zasoby kulturowe i infrastruktura turystyczna.

Analizę uwarunkowań rozwoju wybranych form turystyki na Płaskowyżu Nałęczowskim przeprowadzili: W. Wołoszyn i E. Skowronek (2004, 2007), R. Kołodzyńska-Gawrysiak

(2011), E. Skowronek (2011), E. Skowronek, R. Krukowska, A. Tucki (2012), W. Zgłobicki, R. Kołodyńska-Gawrysiak, L. Gawrysiak, A. Pawłowski (2012). Warunki klimatyczne trójkąta: Puławy – Kazimierz Dolny – Nałęczów dla potrzeb turystyki przeanalizowali B.M. Kaszewski i A. Wawer (2010).

Niektóre opracowania dotyczą: oceny elementów środowiska geograficznego dla różnych form użytkowania turystycznego (Świeca 2006; Krukowska, Świeca 2008; Kaszewski i in. 2011); przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych uwarunkowań rozwoju turystyki (Tucki, Świeca 2008; Brzezińska-Wójcik i in. 2003, 2009b; Flaga 2011); turystycznego wykorzystania parków narodowych i innych obszarów chronionych (Skowronek i in. 2005, 2007; Koziół, Koziół 2006; Tucki 2010a) oraz osobliwości przyrodniczych w dolinach rzek – doliny przełomowe w południowo-zachodniej strefie krawędziowej Roztocza, dolina Bugu koło Janowa Podlaskiego (Brzezińska-Wójcik 2009; Kusznerczuk 2009); roli turystyki w rozwoju miast – Lublin, Nałęczów i gmin regionu – Dołhobyczów, Dorohusk, Dubienka, Hanna, Horodło, Hrubieszów, Kodeń, Lubycza Królewska, Mircze, Ruda Huta, Rokitno, Sławatycze, Terespol, Wojciechów, Wola Uhruska, Ulhówek, Włodawa (Brzezińska-Wójcik i in. 2006; Świeca i in. 2007a, 2008, 2009; Kociuba, Kociuba 2009; Świeca, Brzezińska-Wójcik 2009a, b).

W dorobku naukowym geograficznego ośrodka lubelskiego wiele uwagi poświęcono zagadnieniu percepcji przestrzeni turystycznej regionu lubelskiego przez osoby zatrudnione w branży turystycznej i osoby pracujące poza branżą (Kula 2010), Lublina przez mieszkańców, studentów i turystów (Brzezińska-Wójcik i in. 2009a; Skowronek i in. 2009a, b, c; Świeca i in. 2009b; Szczęsna, Wesołowska 2009) oraz obiektów geomorfologicznych Lubelszczyzny w kontekście możliwości rozwoju geoturystyki (Baran-Zgłobicka i in. 2010). W kilku opracowaniach podjęto problem typologii funkcjonalnej przestrzeni Lublina (Świeca 2009b; Świeca, Brzezińska-Wójcik 2009b, 2011).

Przeanalizowano również możliwość wykorzystania wyników badań nad oceną potencjału w strategii rozwoju lokalnych produktów turystycznych (Tucki 2009). Przedmiotem badań była także rola organów samorządowych i stowarzyszeń w rozwoju turystyki (Tucki 2007c; Tucki, Świeca 2008). Są również prace poświęcone współpracy społeczności lokalnych w kreowaniu regionalnych produktów turystycznych (Bucholz i in. 2009, Świeca 2009a; Skowronek i in. 2011; Tucki i in. 2011).

Zagospodarowanie turystyczne regionu lubelskiego analizowano w nielicznych jeszcze opracowaniach obejmujących doliny rzeczne w obszarach chronionych województwa lubelskiego (Kałamucka 2009) oraz gminy nadbużańskie (Kałamucka, Kałamucki 2011). Przeanalizowano również wielkość i zróżnicowanie bazy noclegowej w regionie lubelskim jako determinantę popytu turystycznego (Tucki i in. 2012).

Zagadnienie regionalizacji turystycznej województwa lubelskiego podejmował głównie A. Tucki (2006, 2007a, 2010c), zaś Roztocza – K. Kałamucki i M. Sirko (2002).

Nieliczne opracowania dotyczą instrumentów promocji obszarów turystycznych w województwie lubelskim – map turystycznych (Kałamucki 2006b) oraz zastosowań technologii internetowych (Tucki 2010b).

Dość dużo uwagi w dotychczasowych opracowaniach regionalnych poświęcono zagadnieniu poznawczej i kształcącej funkcji współczesnych map turystycznych (Kałamucki 2002, 2005) oraz ich użyteczności dla różnych form turystyki (Kałamucki 2006a).

Oddzielnym zagadnieniem, któremu poświęcono wiele opracowań kartograficznych, jest popularyzacja i udostępnienie turystyczne regionów, obszarów, obiektów i miejsc Lubelszczyzny. Przykładami takich publikacji są mapy turystyczne: regionów

fizycznogeograficznych (Kałamucki i in. 1996; Kałamucki i in. 1997a; Kałamucki i in. 1998b; Kałamucki i in. 2002), jednostek administracyjnych (Kałamucki i in. 1997b; Kałamucki i in. 2005; Cebrykow i in. 2007), parków narodowych (Grabowski i in. 2005; Kałamucki i in. 2001), obszarów – trójkąt turystyczny Puławy – Kazimierz Dolny – Nałęczów (Kałamucki i in. 1998); miejsc i miejscowości – Zalew Zemborzycki i okolice (Kałamucki i in. 1999), Lasy Janowskie (Kałamucki i in. 2004), Kazimierz Dolny i okolice (Kałamucki i in. 2011b). Osobną grupę stanowią mapy promujące różne formy turystyki (Cebrykow i in. 2011a, 2011b) oraz informatory (Brzezińska-Wójcik i in. 2011).

Metodyczne aspekty badań i prezentacji zjawisk turystycznych na mapach przebadano na przykładzie infrastruktury turystycznej Roztoczańskiego Parku Narodowego (Kałamucki, Buk 2010; Kałamucki i in. 2012), ze szczególnym uwzględnieniem jakościowych metod prezentacji stosowanych na mapach turystycznych (Kałamucki, Świerk 2011).

Podsumowanie i wnioski

Podstawowym wnioskiem, jaki można wyciągnąć po dokonaniu szczegółowej analizy obszaru regionu lubelskiego jest stosunkowo duża mozaika potencjału turystycznego. Istotny wpływ na uzyskany obraz mają warunki geograficzne (walory turystyczne, zagospodarowanie turystyczne, dostępność komunikacyjna).

Aktywność badawcza geografów lubelskich w zakresie turystyki obejmuje kilka nurtów. Najwięcej opracowań dotyczy badań nad uwarunkowaniami rozwoju turystyki w zakresie: zasobów przyrodniczych i kulturowych, zagospodarowania turystycznego oraz potencjału turystycznego. Na tym tle podejmowano zagadnienia dotyczące natężenia ruchu turystycznego, funkcji turystycznej, percepcji przestrzeni turystycznej oraz regionalizacji turystycznej. Wiele opracowań ma charakter informacyjny, edukacyjny i popularno-naukowy.

Na podkreślenie zasługuje również współpraca geografów z jednostkami samorządowymi, organizacjami i stowarzyszeniami w zakresie przygotowywania materiałów promocyjnych, ekspertyz, nowych produktów turystycznych, strategii rozwoju turystyki w województwie lubelskim, szkoleń oraz staży organizowanych przez podmioty administracji państwowej i samorządowej.

Literatura

- Bank Danych Lokalnych*, 2011, GUS – www.stat.gov.pl
- Baran-Zgłobicka B., 2011, *Walory przyrody nieożywionej i koncepcja rozwoju geoturystyki w południowo-wschodniej Polsce (na podstawie wybranych dokumentów strategiczno-planistycznych poziomu regionalnego)* [w:] *Geoparki – Georóżnorodność – Geoturystyka*, Materiały konferencyjne, 6–8 czerwca 2011, UMCS-WSSP, Lublin.
- Baran-Zgłobicka B., Zgłobicki W., Bojczuk P., 2010, *Percepcja obiektów geomorfologicznych Lubelszczyzny a możliwości rozwoju geoturystyki*, Problemy Ekologii Krajobrazu, XXVI.
- Brzezińska-Wójcik T., 2009, *Progi skalne w korytach rzek strefy krawędzowej Roztocza jako ważne obiekty w turystyce poznawczej*, Roztoczańskie Spotkania, VI, Roztoczański Park Narodowy, Zwierzyniec.
- Brzezińska-Wójcik T., Harasimiuk M., 2009, *Dziedzictwo geologiczne Roztocza – problemy ochrony i udostępnienia turystycznego* [w:] R. Reszel, T. Grabowski (red.), *Roztocze – region pogranicza przyrodniczo-kulturowego*, Materiały polsko-ukraińskiej konferencji

- naukowej: 35 lat ochrony dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego Roztocza – regionu pogranicza, Roztoczański Park Narodowy, Zwierzyniec.
- Brzezińska-Wójcik T., Skowronek E., 2009, *Potencjał turystyczny Roztocza Tomaszowskiego na przykładzie gminy miejsko-wiejskiej Krasnobród*, Annales UMCS, B, 64, 1.
- Brzezińska-Wójcik T., Świeca A., 2010a, *Przyrodnicze uwarunkowania rozwoju turystyki w wybranych gminach Wyniosłości Giełczewskiej (środkowowschodnia Polska)*, Problemy Ekologii Krajobrazu, XXVII.
- Brzezińska-Wójcik T., Świeca A., 2010b, *Czynniki kształtujące przestrzeń turystyczną Wyniosłości Giełczewskiej (środkowowschodnia Polska)* [w:] M. Durydiwka, K. Duda-Gromada (red.), *Przestrzeń turystyczna – czynniki, różnorodność, zmiany*, UW, Warszawa.
- Brzezińska-Wójcik T., Świeca A., 2011, *Potencjał turystyczny Wyniosłości Giełczewskiej (środkowowschodnia Polska)*, Polish Journal of Sport and Tourism, 18.
- Brzezińska-Wójcik T., Świeca A., Kociuba W., 2007, *Przyrodnicze uwarunkowania rozwoju turystyki na Roztoczu* [w:] M. Żabka, R. Kowalski (red.), *Przyroda a turystyka we wschodniej Polsce*, Akademia Podlaska, Siedlce.
- Brzezińska-Wójcik T., Świeca A., Osmólska B., 2006, *Obiekty sakralne jako element atrakcyjności turystycznej w gminach przygranicznych województwa lubelskiego* [w:] G. Godlewski, M. Bochenek (red.), *Walory turystyczne Euroregionu Bug jako czynnik aktywności gospodarczej i integracji społeczno-kulturowej w zjednoczonej Europie*, AWF, Biała Podlaska.
- Brzezińska-Wójcik T., Świeca A., Romańska M., 2009a, *Miasto Lublin w ocenie studentów* [w:] J. Styk, A. Świeca (red.), *Przestrzeń Lublina w ocenach jej użytkowników*, Stare i nowe struktury społeczne w Polsce, VIII, UMCS, Lublin.
- Brzezińska-Wójcik T., Świeca A., Tucki A., 2009b, *Możliwości rozwoju turystyki w województwach wschodniej Polski*, Polish Journal of Sport and Tourism, 16, 2.
- Brzezińska-Wójcik T., Świeca A., Tucki A., 2003, *Ocena warunków rozwoju ruchu turystycznego w województwach wschodniej Polski* [w:] R. Cieśliński, K. Piech (red.), *Miejsce i rola turystyki w strategii społeczno-gospodarczej województw wschodniej Polski*, ZWWF, Biała Podlaska, 35–62.
- Brzezińska-Wójcik T., Świeca A., Kociuba W., Tucki A., 2008, *Geodiversity as a Factor of Tourism Activation in Roztocze* [w:] *Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape (PECSRL)*, Book of Abstracts, 23-rd session *Landscapes, Identities and Development*, Lisbon-Obidos.
- Brzezińska-Wójcik T., Grabowski T., Moskal A., Pawłowski A., Wiechowska I., 2011, Część opisowa do mapy: *Szlak geoturystyczny Roztocza Środkowego*, Informator – mapa turystyczna 1:50000, Kartpol s.c., Lublin.
- Bucholz M., Butowski L., Kulesza I., Łopaciński K., Owsiak J., Sewerniak J., Tucki A., Węglarczyk J., 2009, *Program rozwoju produktów turystyki aktywnej i kulturowej w Województwie Lubelskim*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- Cebrykow P., Grzechnik L., Kałamucki K., Krukowski M., 2007, *Województwo Lubelskie – mapa turystyczna 1:300 000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Cebrykow P., Grzechnik L., Kałamucki K., Kasiborski M., Krukowski M., Łukasik A., Nieścioruk K., 2011a, *Województwo lubelskie. Turystyka zimowa 1:300 000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Cebrykow P., Grzechnik L., Kałamucki K., Kasiborski M., Krukowski M., Łukasik A., Nieścioruk K., 2011b, *Województwo lubelskie. Turystyka wodna 1:300000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Flaga M., 2011, *Turystyka* [w:] W. Janicki (red.), *Województwo lubelskie. Środowisko-społeczeństwo-gospodarka*, UMCS, Lublin.

- Grabowski T., Kałamucki K., Krukowski M., 2005, *Roztoczański Park Narodowy. Mapa turystyczno-przyrodnicza 1:50 000*, Zwierzyniec.
- Kałamucka W., 2009, *Zagospodarowanie turystyczne dolin rzecznych w obszarach chronionych województwa lubelskiego*, Problemy Ekologii Krajobrazu, XXV.
- Kałamucka W., Kałamucki K., 2011, *Zagospodarowanie turystyczne gmin nadbużańskich w odcinku granicznym Dołhobyczów–Włodawa na tle istniejących obszarów chronionych*, Annales UMCS, LXVI, 2.
- Kałamucki K., 2002, *Znaczenie mapy turystycznej dla ochrony przyrody parków narodowych na przykładzie mapy Roztoczańskiego Parku Narodowego [w:] Roztoczańskie Spotkania*, 3, Roztoczański Park Narodowy, Zwierzyniec.
- Kałamucki K., 2005, *Poznawcza i kształcąca funkcja współczesnych map turystycznych [w:] W. Ostrowski, J. Paślawski (red.), Społeczna i edukacyjna rola kartografii w Polsce*, Materiały Ogólnopolskiej Konferencji Kartograficznej, 26, Warszawa.
- Kałamucki K., 2006a, *Użyteczność map dla turystyki aktywnej i kwalifikowanej [w:] A. Świeca, K. Kałamucki (red.), Turystyka aktywna i jej rozwój na Roztoczu – regionie pogranicza*, Kartpol s.c., Lublin.
- Kałamucki K., 2006b, *Mapa turystyczna jako instrument promocji obszarów wiejskich i leśnych [w:] M. Sirko, J. Bek (red.), Rola turystyki w rozwoju gospodarczym obszarów wiejskich i leśnych*, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Stalowa Wola.
- Kałamucki K., Buk K., 2010, *Metodyczne aspekty badania i prezentacji na mapach zmian zjawisk na przykładzie infrastruktury turystycznej Roztoczańskiego Parku Narodowego*, Polski Przegląd Kartograficzny, 42, 3.
- Kałamucki K., Grabowski T., 2004, *Obszary chronione stymulatorem rozwoju turystyki na przykładzie Roztoczańskiego Parku Narodowego [w:] Z. Michalczyk (red.), Badania geograficzne w poznawaniu środowiska*, 53 Zjazd Pol. Tow. Geogr., 24–27.06.2004, UMCS, Lublin.
- Kałamucki K., Sirko M., 2002, *Roztocze jako region turystyczny [w:] J. Merski (red.), Turystyka w regionach przygranicznych czynnikiem integracji europejskiej*, WSE, Warszawa–Białowieża.
- Kałamucki K., Świerk K., 2011, *Jakościowe metody prezentacji stosowane na mapach turystycznych*, Polski Przegląd Kartograficzny, 43, 3.
- Kałamucki K., Cebrykow P., Grzechnik L., 1998a, *Trójkąt turystyczny Kazimierz Dolny, Nałęczów, Puławy. Skala 1:50 000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Kałamucki K., Cebrykow P., Grzechnik L., 2001, *Poleski Park Narodowy. Mapa turystyczna 1:50 000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Kałamucki K., Cebrykow P., Grzechnik L., Kalisz Z., 1998b, *Działy Grabowieckie. Mapa turystyczna 1:10 000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Kałamucki K., Cebrykow P., Grzechnik L., Sirko M., 1997b, *Kazimierz Dolny. Mapa turystyczna 1:10 000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Kałamucki K., Gibki A., Grzechnik L., Kalisz Z., 1996, *Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie – część wschodnia. Mapa turystyczna 1:50 000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Kałamucki K., Grabowski T., Krukowski M., 2002, *Roztocze Środkowe. Mapa turystyczna 1:50 000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Kałamucki K., Grabowski T., Kotuła Z. 2004, *Obszary chronione stymulatorem rozwoju turystyki na przykładzie Roztoczańskiego Parku Narodowego [w:] R. Dobrowolski, S. Terpiłowski (red.), Stan i zmiany środowiska geograficznego wybranych regionów wschodniej Polski*, UMCS, Lublin.

- Kałamucki K., Kalisz Z., Krukowski M., 1999, *Zalew Zemborzycki i okolice. Mapa turystyczna 1:10000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Kałamucki K., Grzechnik L., Kalisz Z., 1997a, *Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie – część zachodnia. Mapa turystyczna 1:50 000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Kałamucki K., Kalisz Z., Pasoń M., 2005, *Powiat biłgorajski na skraju Roztocza i Puszczy Solskiej. Mapa turystyczno-przyrodnicza 1:100 000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Kałamucki K., Kamińska A., Buk D., 2012, *Spatial Aspects of the Research on Tourist infrastructure with the Use of the Cartographic Method on the Basis of Roztoczański National Park*, Annales UMCS, B, LXVII, 1.
- Kałamucki K., Kasiborski P., Łukasik A., Nieścioruk K., 2011b, *Kazimierz Dolny i okolice na spacer i wycieczki. Mapa turystyczna 1:25 000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Kałamucki K., Krukowski M., Wediuk A., Grzechnik L., 2004, *Leśny Kompleks Promocyjny Lasy Janowskie. Mapa turystyczno-przyrodnicza 1:50 000*, Kartpol s.c., Lublin.
- Kaszewski B.M., Bilik A., 2006, *Ocena warunków biometeorologicznych Zwierzynca za pomocą wskaźnika Humidex [w:] A. Świeca, K. Kałamucki (red.), Turystyka aktywna i jej rozwój na Roztoczu – regionie pogranicza*, Kartpol s.c., Lublin.
- Kaszewski B.M., Wawer A., 2010, *Ocena warunków klimatycznych trójkąta: Puławy–Kazimierz Dolny–Nałęczów dla potrzeb turystyki za pomocą wskaźnika klimatyczno-turystycznego*, Annales UMCS, LXIV, 2.
- Kaszewski B.M., Gluza A., Siwek G., 2011, *Występowanie niesprzyjających warunków termicznych dla uprawiania turystyki aktywnej na Lubelszczyźnie*, Annales UMCS, LXVI, 2.
- Kociuba D., Kociuba W., 2009, *Potencjał turystyczny Lublina jako czynnik rozwoju miasta na przestrzeni wieków*, Annales UMCS, Lublin, B, 64, 1.
- Kondracki J., Richling A., 1994, *Regiony fizyczno-geograficzne [w:] Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*, Wyd. Główny Geodeta Kraju, Warszawa.
- Kołodzyńska-Gawrysiak R., 2011, *Geoarcheologiczne atrakcje na terenie Małopolskiego Przełomu Wisły [w:] Geoparki – Georóżnorodność – Geoturystyka*, Materiały konferencyjne, UMCS-WSSP, Lublin.
- Kozieł E., Kozieł M., 2006, *Perspektywy rozwoju turystyki w Roztoczańskim Parku Narodowym w opiniach mieszkańców najbliższej okolicy [w:] A. Świeca, K. Kałamucki (red.), Turystyka aktywna i jej rozwój na Roztoczu – regionie pogranicza*, Kartpol s.c., Lublin.
- Krąpiec M., Jankowski L., Margielewski W., Buraczyński J., Krąpiec P., Urban J., Wysocka A., Danek M., Szychowska-Krąpiec E., Bolka M., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Wałkowska A., 2011, „GEOPARK KAMIENNY LAS NA ROZTOCZU” koncepcja geo-ochrony wraz z wykonaniem dokumentacji i badań naukowych niezbędnych dla funkcjonowania tej formy ochrony, AGH, Kraków.
- Krukowska R., 2004a, *Ruch turystyczny w Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego [w:] Z. Michalczyk (red.), Badania geograficzne w poznawaniu środowiska*, UMCS, Lublin.
- Krukowska R., 2004b, *Krasnobród – uzdrowisko i miejscowość wypoczynkowa [w:] R. Dobrowolski, S. Terpiłowski (red.), Stan i zmiany środowiska geograficznego wybranych regionów wschodniej Polski*, UMCS, Lublin.
- Krukowska R., 2007, *Użytkowanie turystyczne jezior Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, [w:] W. Kurek, R. Faracik (red.), Studia nad turystyką. Geograficzne, ekonomiczne i społeczne aspekty turystyki. Prace Geograficzne i Regionalne, IGiPp UJ*, Kraków.
- Krukowska R., 2010, *Przestrzeń turystyczna Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego [w:] M. Durydiwka, K. Duda-Gromada (red.), Przestrzeń turystyczna – czynniki, różnorodność, zmiany*, UW, Warszawa.

- Krukowska R., Józwiak M.J., 2004, *Walory turystyczne Zwierzyńca i okolic* [w:] R. Dobrowolski, S. Terpiłowski (red.), *Stan i zmiany środowiska geograficznego wybranych regionów wschodniej Polski*, UMCS, Lublin.
- Krukowska R., Krukowski M., 2009, *Ocena atrakcyjności turystycznej Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego*, Annales UMCS, Lublin, B, 64, 1.
- Krukowska R., Skowronek E., 2003, *Uwarunkowania przyrodnicze rozwoju turystyki w gminie Włodawa* [w:] R. Cieśliński, K. Piech (red.), *Miejsce i rola turystyki w strategii społeczno-gospodarczej województw wschodniej Polski*, AWF, Biała Podlaska.
- Krukowska R., Skowronek E., 2009, *Walory przyrodnicze jako podstawa rozwoju turystyki w gminie Włodawa*, Polish Journal of Sport and Tourism, 16, 1.
- Krukowska R., Świeca A., 2008, *Osadnictwo lotniskowe jako jedna z form wykorzystania turystycznego obszarów wypoczynkowych na przykładzie Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego* [w:] J. Wyrzykowski (red.), *Uwarunkowania rozwoju turystyki zagranicznej w Europie Środkowej i Wschodniej. Turystyka w środowisku geograficznym*, 10, Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego UW, Wrocław.
- Krukowska R., Skowronek E., Krukowski M., 2003, *Zmiany w krajobrazie gminy Włodawa zachodzące pod wpływem użytkowania rekreacyjnego*, Problemy Ekologii Krajobrazu, XI.
- Krukowska R., Skowronek E., Krukowski M., 2010, *Wpływ użytkowania rekreacyjnego na przemianę krajobrazu gminy Włodawa w latach 1980–2005*, Problemy Ekologii Krajobrazu, t. XXVII.
- Kula S., 2010, *Percepcja walorów turystycznych województwa lubelskiego (na przykładach osób, które nie odwiedziły regionu)*, Problemy Ekologii Krajobrazu, XXVII.
- Łucjan K., Sirko M., 2006, *Specyfika ruchu turystycznego w województwie lubelskim na tle kraju, ze szczególnym uwzględnieniem województw sąsiednich* [w:] A. Świeca, K. Kałamucki (red.), *Turystyka aktywna i jej rozwój na Roztoczu – regionie pogranicza*, Kartpol s.c., Lublin.
- Łukasik A., Kałamucki K., 2006, *Przestrzenne zróżnicowanie ruchu turystycznego w Roztoczańskim Parku Narodowym na podstawie pilotażowych badań ankietowych* [w:] A. Świeca, K. Kałamucki (red.), *Turystyka aktywna i jej rozwój na Roztoczu – regionie pogranicza*, Kartpol s.c., Lublin.
- Maruszczak H., 1972, *Wyżyny Lubelsko-Wołyńskie* [w:] M. Klimaszewski (red.), *Geomorfologia Polski*, 1, PWN, Warszawa.
- Maruszczak H., 2004, *Podziały geograficzne Europy i problemy pogranicza Słowiańszczyzny zachodniej i wschodniej* [w:] H. Maruszczak, Z. Michalczyk (red.), *Geograficzne problemy pogranicza Europy Zachodniej i Wschodniej*, UMCS, Lublin.
- Narodowy Instytut Dziedzictwa, 2011, <http://www.nid.pl/idm,1164,zestawienia.html>, (10.08.2012).
- Nowacka M., 1984, *Zasady kwalifikowania terenu na potrzeby rekreacji*, UMCS, Lublin.
- Nowosad M., 1989, *Szlaki turystyczne okolic Lublina*, Zarząd Wojewódzki PTTK, Lublin.
- Paczos J., 2006, *Przyszłość turystyki kulturowej na terenie Lubelszczyzny* [w:] M. Bochenek, G. Godlewski (red.), *Walory turystyczne Euroregionu Bug jako czynnik aktywizacji gospodarczej i integracji społeczno-kulturowej w zjednoczonej Europie*, AWF, Biała Podlaska.
- Rocznik Statystyczny 2011, 2011, GUS.
- Rodzoń J., Szczęsna J., 2012, *Multiculturalism as an Element of Lublin's Tourism Product*, Annales UMCS, B, LXVII, 1.

- Skowronek E., 2011, *Uwarunkowania rozwoju oferty turystycznej Krainy Lessowych Wąwozów na przykładzie produktu „Kraina Zdrowia”*, Chełmskie Stowarzyszenie Rozwoju Społeczno-Gospodarczego CIVIS, Chełm.
- Skowronek E., Wołoszyn W., 2004, *Turystyka jako czynnik przemian krajobrazu kulturowego w Kazimierskim Parku Krajobrazowym* [w:] M. Kucharczyk (red.), *Współczesne problemy ochrony krajobrazu*, Zarząd Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych, Lublin.
- Skowronek E., Brzezińska-Wójcik T., Krukowska R., 2009a, *Przestrzeń miasta Lublina w ocenie mieszkańców* [w:] A. Świeca, J. Styk (red.), *Przestrzeń Lublina w ocenie mieszkańców*, Stare i nowe struktury społeczne w Polsce, VIII, UMCS, Lublin.
- Skowronek E., Brzezińska-Wójcik T., Krukowska R., 2009b, *Przestrzeń miasta Lublina w ocenie turystów* [w:] A. Świeca, J. Styk (red.), *Przestrzeń Lublina w ocenie turystów*, Stare i nowe struktury społeczne w Polsce, VIII, UMCS, Lublin.
- Skowronek E., Brzezińska-Wójcik T., Krukowska R., 2009c, *Oceny przestrzeni społecznej Lublina* [w:] J. Styk (red.), *Przestrzeń antropogeniczna miasta Lublina. Waloryzacja. Wytwarzanie. Użytkowanie*, Stare i nowe struktury społeczne w Polsce, t. IX, UMCS, Lublin.
- Skowronek E., Krukowska R., Tucki A., 2011, *Wpływ społeczności lokalnych na rozwój obszarów wiejskich Lubelszczyzny na przykładzie Krainy Rumianku* [w:] A. Rapacz (red.), *Gospodarka turystyczna w regionie. Przedsiębiorstwo. Samorząd. Współpraca*, PN UE we Wrocławiu, 157.
- Skowronek E., Krukowska R., Tucki A., 2012, *Rozwój oferty Uzdrawiska Nałęczów S.A. w aspekcie zapotrzebowania rynku na produkty turystyki zdrowotnej*, ZN Uniwersytetu Szczecińskiego, 698, *Ekonomiczne Problemy Usług*, 83.
- Skowronek E., Świeca A., Tucki A., 2005, *The Importance of the Lublin Region National Parks in the Development of Tourism in the Polish-Ukrainian Borderland* [w:] *The 11-th International Symposium on Society and Resource Management (ISSRM 2005)*, Book of Abstracts, Ostersund.
- Skowronek E., Świeca A., Tucki A., Krukowska R., 2007, *Rola parków narodowych regionu lubelskiego w rozwoju ruchu turystycznego na obszarach pogranicza polsko-ukraińskiego* [w:] M. Żabka, R. Kowalski (red.), *Przyroda a turystyka we wschodniej Polsce*, Akademia Podlaska, Siedlce.
- Szczęśna J., 2010, *Wielokulturowa substancja zabytkowa w krajobrazie pogranicza Lubelszczyzny a możliwości jej wykorzystania dla rozwoju turystyki*, *Problemy Ekologii Krajobrazu*, XXVI.
- Szczęśna J., Gawrysiak L., 2009, *Wielokulturowe dziedzictwo Lubelszczyzny elementem potencjału turystycznego regionu*, *Annales UMCS*, Lublin, B, 64, 1.
- Szczęśna J., Wesołowska M., 2009, *Wielokulturowa przestrzeń Lublina w świadomości mieszkańców* [w:] J. Styk (red.), *Przestrzeń antropogeniczna miasta Lublina*, Stare i nowe struktury społeczne w Polsce, X, UMCS, Lublin.
- Szczęśna J., Gawrysiak L., Pytka P., 2011, *Obiekty sakralne i święta religijne różnych wyznań we wschodniej Lubelszczyźnie jako walory turystyczne regionu*, ZN Uniwersytetu Szczecińskiego, 648, *Ekonomiczne Problemy Usług*, 66.
- Świeca A., 2006, *Aktywne formy wypoczynku* [w:] A. Świeca, K. Kałamucki (red.), *Turystyka aktywna i jej rozwój na Roztoczu – regionie pogranicza*, Kartpol s.c., Lublin.
- Świeca A., 2009a, *Produkt turystyczny miasta. teoria i praktyka* [w:] J. Styk, A. Świeca (red.), *Przestrzeń Lublina w ocenach jej użytkowników*, Stare i nowe struktury społeczne w Polsce, VIII, UMCS, Lublin.

- Świeca A., 2009b, *Miasto Lublin jako przestrzeń turystyczna*, [w:] J. Styk, A. Świeca (red.), *Przestrzeń Lublina w ocenach jej użytkowników*, Stare i nowe struktury społeczne w Polsce, VIII, UMCS, Lublin.
- Świeca A., Brzezińska-Wójcik T., 2009a, *Zasoby turystyczne i możliwości ich wykorzystania na obszarze miasta i gminy Nałęczów oraz gminy Wojciechów*, Annales UMCS, Lublin, B, 64, 1.
- Świeca A., Brzezińska-Wójcik T., 2009b, *Przestrzeń turystyczna Lublina* [w:] J. Styk (red.), *Przestrzeń antropogeniczna miasta Lublina. Waloryzacja. Wytwarzanie. Użytkowanie*, Stare i nowe struktury społeczne w Polsce, X, UMCS, Lublin.
- Świeca A., Brzezińska-Wójcik T., 2011, *Zróżnicowanie przestrzeni turystycznej miasta Lublina* [w:] B. Włodarczyk (red.), *Turystyka. Księga jubileuszowa w 70. rocznicę urodzin Profesora Stanisława Liszewskiego*, UŁ, Łódź.
- Świeca A., Kałamucki K. (red.), 2006, *Turystyka aktywna i jej rozwój na Roztoczu – regionie pogranicza*, Kartpol s.c., Lublin.
- Świeca A., Tucki A., 2007, *Uwarunkowania geograficzne i perspektywy rozwoju turystyki na przykładzie wybranego obszaru Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego* [w:] J. Bergier, M. Stelmach (red.), *Kierunki rozwoju turystyki w województwie lubelskim*, PWSZ, Biała Podlaska.
- Świeca A., Brzezińska-Wójcik T., Kociuba W., 2009, *Charakterystyka przestrzeni przyrodniczej terytorium miasta Lublina* [w:] J. Styk (red.), *Przestrzeń antropogeniczna miasta Lublina. Waloryzacja. Wytwarzanie. Użytkowanie*, Stare i nowe struktury społeczne w Polsce, IX, UMCS, Lublin.
- Świeca A., Krukowska R., Brzezińska-Wójcik T., 2007a, *Natural and Cultural Assets - A Basis for the Development of Tourist Traffic as in Selected Rural Districts on the Bug River (Włodawa and Wola Uhruska)* [w:] G. Godlewski, M. Bochenek (red.), *Tourism – Theory – Conditions – Experiences*, AWF, Biała Podlaska.
- Świeca A., Krukowska R., Brzezińska-Wójcik T., 2008, *Uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe rozwoju turystyki w gminach nadbużańskich Włodawa i Wola Uhruska* [w:] M. St. Zięba (red.), *Nasz Bug. Tworzenie warunków dla rozwoju obszarów przygranicznych Polski, Ukrainy i Białorusi poprzez waloryzację i ochronę dziedzictwa naturalnego i kulturowego*, KUL, Lublin.
- Świeca A., Krukowska R., Tucki A., 2007b, *Possibilities for the Development of Tourism in the Lublin Region*, [w:] G. Godlewski, M. Bochenek (red.), *Tourism – Theory – Conditions – Experiences*, AWF, Biała Podlaska.
- Świeca A., Skowronek E., Brzezińska-Wójcik T., Krukowska R., 2009b, *Ocena przestrzeni turystycznej Lublina przez turystów i mieszkańców*, Polish Journal of Sport and Tourism, 16, 4.
- Świeca A., Krukowska R., Tucki A., Skowronek E., Brzezińska-Wójcik T., Kociuba W., Józwiak M., 2012, *Possibilities of Tourist Use of Natural and Cultural Resources in the Lublin Region – Case Study*, Annales UMCS, B, LXVII, 1.
- Tucki A., 2003, *Próba oceny środowiska przyrodniczego dla potrzeb turystyki na przykładzie gmin powiatu łęczyńskiego*, Annales UMCS, B, LVIII.
- Tucki A., 2004, *Próba oceny atrakcyjności turystycznej obszaru na przykładzie gminy Ludwin* [w:] Z. Michalczyk (red.), *Badania geograficzne w poznawaniu środowiska*, UMCS, Lublin.
- Tucki A., 2006, *Walory turystyczne Lubelszczyzny w świetle regionalizacji turystycznych Polski*, ZN WSSP, 1, Lublin.

- Tucki A., 2007a, *Regionalne aspekty rozwoju turystyki na przykładzie województwa lubelskiego* [w:] W. Kurek, R. Faracik (red.), *Studia nad turystyką. Prace Geograficzne i Regionalne*, IGiGP UJ, Kraków.
- Tucki A., 2007b, *Uwarunkowania funkcjonalne rozwoju gospodarki turystycznej w regionie lubelskim* [w:] J. Wyrzykowski (red.), *Rola turystyki w gospodarce regionu*. Monografie, Wyższa Szkoła Handlowa we Wrocławiu, Wrocław.
- Tucki A., 2007c, *Aktywność władz lokalnych gmin regionu lubelskiego w dziedzinie turystyki* [w:] M. Żabka, R. Kowalski (red.), *Przyroda a turystyka we wschodniej Polsce*, Akademia Podlaska, Siedlce.
- Tucki A., 2009, *Potencjał turystyczny regionu lubelskiego*, *Annales UMCS*, B, 64, 1.
- Tucki A., 2010a, *Formy ochrony przyrody jako element atrakcyjności turystycznej na przykładzie regionu lubelskiego*, *Problemy Ekologii Krajobrazu*, XXVII.
- Tucki A., 2010b, *Zastosowanie Internet Technology jako narzędzia promocji na przykładzie wybranych gmin województwa lubelskiego*, ZN Uniwersytetu Szczecińskiego, 591, *Ekonomiczne Problemy Usług*, 53.
- Tucki A., 2010c, *Propozycja regionalizacji turystycznej województwa lubelskiego*, *Folia Turistica*, 21.
- Tucki A., 2011, *Ocena atrakcyjności turystycznej Roztocza*, ZN WSSP, 9, Lublin.
- Tucki A., Skowronek E., Krukowska R., 2012, *Wielkość i zróżnicowanie bazy noclegowej jako determinanta popytu turystycznego w regionie lubelskim*, ZN Uniwersytetu Szczecińskiego, 699, *Ekonomiczne Problemy Usług*, 84.
- Tucki A., Skowronek E., Krukowska R., Świeca A., 2011, *Rola lokalnych organizacji w rozwoju przedsiębiorczości i gospodarki turystycznej na przykładzie Lokalnej Organizacji Turystycznej „Kraina Lessowych Wąwozów”*, PN UE we Wrocławiu, 157.
- Tucki A., Świeca A., 2008, *Rola samorządów lokalnych w rozwoju turystyki na przykładzie regionu lubelskiego* [w:] J. Wyrzykowski (red.), *Uwarunkowania rozwoju turystyki zagranicznej w Europie Środkowej i Wschodniej. Turystyka w środowisku geograficznym*, 10, Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław.
- Wilgat T., 1956, *Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie jako teren wycieczek geograficznych*, *Czasopismo Geograficzne*, 27, 1.
- Wilgat T., 1962, *Zagadnienie strefy wypoczynkowej Lublina* [w:] *Przewodnik VII Ogólnopolskiego Zjazdu PTG w Gdańsku*, cz. I, Gdańsk.
- Wilgat T. (red.), 1963, *Polesie Lubelskie*, Materiały z sesji naukowej Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Wyd. Lubelskie, Lublin.
- Wilgat T., 1971, *Zagadnienia terenów rekreacyjnych w województwie lubelskim*, *Miasto*, 22, 3.
- Wojciechowski K. H., 1976, *Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie*, *Wojewódzki Ośrodek Informacji Turystycznej w Lublinie*.
- Wołoszyn W., Skowronek E., 2007, *Tourism Planning and Management in Kazimierz Landscape Park, Poland* [w:] Z. Roca, T. Spek, T. Terkenli, T. Plieninger, F. Höchtl (red.), *European Landscapes and Lifestyles: The Mediterranean and Beyond*, Edições Universitárias Lusófonas, Lizbon.
- Zgłobicki W., Brzezińska-Wójcik T., Gawrysiak L., Harasimiuk M., 2007, *Stanowiska geomorfologiczne regionu lubelskiego jako narzędzie rozwoju geoturystyki* [w:] M. Harasimiuk, T. Brzezińska-Wójcik, R. Dobrowolski, P. Mroczek, J. Warowna (red.), *Budowa geologiczna regionu lubelskiego i problemy ochrony litosfery*, UMCS, Lublin.

Zgłobicki W., Kołodyńska-Gawrysiak R., Gawrysiak L., Pawłowski A., 2012, *Walory geo-turystyczne rzeźby lessowej zachodniej części Wyżyny Lubelskiej*, Przegląd Geologiczny, 60, 1.

